

THE PENDULUM OF HISTORY (I-II): PARADIGM SHIFTS IN (ANGLO-AMERICAN) LITERATURE AND SCIENCE – THE RISE OF SF/FANTASY & TIME-TRAVEL FICTION –

Prof. dr. habil. Mihai A. Stroe

- 2025 October–2026 January & 2026 February–2026 May -

Cursul opțional de față (structurat în două părți, semestrul I & II) urmărește două direcții de cercetare majore: 1) **Studiul marilor paradigme** și al **marilor schimbări de paradigmă** (revoluții) ce dau structură culturii și civilizației umane, în contextul considerării operei literare și științifice ale unor personalități creatoare din literatură (autorii din tematică și bibliografie) și știință/tehnologie (vezi *infra*); b) o introducere în „laboratorul” marilor creatori de literatură și de știință, cu observația că granița trasată între literatură și știință este adesea artificială. 2) Studiul influenței științei și tehnologiei la autorii din tematică și bibliografie, cu accent pe dimensiunea creativă, în contextul de fundal al unei paralele cu producții cinematografice de profil, și cu accent pe una dintre temele cele mai autentice din genul SF/fantasy: *călătoria în timp*.

Structura cursului urmărește succesiv două niveluri cognitive: 1. *Perspectiva de ansamblu a fenomenului paradigmatic în literatură și știință*; cursul își propune o explorare sintetică a proceselor prin care orice creator își construiește sistemul de gândire pornind de la fundamente cunoscute sau necunoscute; în acest context, avem în vedere atât fundalul cultural al epocilor „paradigmatice” (în care au loc răsturnări ale sistemelor acceptate de gândire), cât și aspectele esențiale ce stau, în context holistic, la baza a ceea ce se numește „noua paradigmă” versus „vechea paradigmă” (potrivit m.a. teoriilor lui **Kuhn, Koestler, Bronowski, Wilber, Harrison, Tesla, Hoyle, Larson, Prigogine, Cramer și Ghyka**); 2. *perspectiva de detaliu a fenomenului*; în acest sens, avem în vedere discuții privind operele cele mai importante, considerate fiecare în parte, pentru a discerne complexitatea generării individuale a schimbărilor de paradigmă.

Avem în vedere paralele constante între autori, teoria fiind frecvent sprijinită de texte primare exemplificative. Prezentările vor fi sintetice, astfel ca studenții să-și poată cristaliza o imagine de ansamblu a fenomenului literar, științific, etimologic și general-cultural în dinamica sa transformațională. Sînt descrise de asemenea categorii analitice care să ajute pe studenți în studierea fenomenului literar și în înțelegerea mecanismelor creative din literatură și știință.

Prin partea sa interactivă, cursul vizează pătrunderea exploratorie în laboratorul creativității literare în context științific-tehnologic, în această parte analiza directă a textelor moderne fiind scopul major (texte de autori din tematică și bibliografie). Sînt în special încurajate sinteze conceptuale noi, metodologii noi de abordare a literaturii și științei-tehnologiei, proiecte interdisciplinare novatoare în domeniul literatură și știință/tehnologie, în orizontul ficțional și științific al imaginației creatoare și al rațiunii ordonatoare analitice și sintetice.

Tematica:

I. Theory (Curs):

1. The Origins of Science and the War of Paradigms: Ancient Science (Myth) vs Modern Science – from Flat Earth & Hollow Earth to Earth-as-Globe – the geocentrism vs heliocentrism debate; from Myth/Legend up to Natural philosophy (*Naturphilosophie*) and **Tesla's** Electrical Age; **Larson's** Reciprocal System discarding **Einstein's** relativity; chaos theory; complexity; fractals
2. **Literature** versus **science**: a modern debate starting from **Mathew Arnold** (the Harvard lectures) and **T. H. Huxley** and up to the “**Leavis-Snow** Controversy”
3. **Aldous Huxley's** and **Ifor Evans's** views on the scientist versus the poet/novelist/artist
4. **Edward Harrison** and paradigm shifting: the masks (worldviews) of the universe
5. Time travel narratives and alternate worlds

II. Interactive Discussion Group (Seminar/Workshop): Applications – Worldviews (Masks) in American and British authors: – Presentations of students (a number of interactive seminars, depending on the number of students): essay on **three works by three authors (to be freely chosen from the List of Authors and Works below)**: exploration of one of the themes:

- 1) „Literatură și știință/tehnologie”;
- 2) „Invenție și Descoperire”;
- 3) „Schimbare de paradigmă”;
- 4) „Recuperare de paradigmă”;
- 5) „Conservare de paradigmă”;
- 6) „Haos vs. Complexitate”;
- 7) „Viziune asupra lumii ca mască” (cf. Harrison);
- 8) „Războiul paradigmelor”;
- 9) „Călătoria în timp”;
- 10) „Timp și spațiu ca reprezentări / percepții”.

Final grade: Mini-quiz prezentat oral în regim seminar (bonus) + Essay: 100% of final grade: 4 opere/4 autori, la alegerea studentului, din:

**LISTĂ DE AUTORI PENTRU AMBELE SEMESTRE / LIST OF AUTHORS FOR BOTH SEMESTERS
(SELECTION*)**

--- **Sem. I:** Mary Shelley, John Cleves Symmes, E. A. Poe, Mark Twain, Edward P. Mitchell, Frank Baum, Willis G. Emerson, Sir Arthur Conan Doyle, Edith Nesbit, H. G. Wells, Edgar Rice Burroughs, Frank Baum, Ray Bradbury, J. R. R. Tolkien, F. Scott Fitzgerald, C. S. Lewis, Jack Finney, Arthur C. Clarke, Isaac Asimov

--- **Sem II:** (toți cei din Sem I și următorii): Edward Bellamy, Virginia Woolf, Owen Barfield, John Wyndham, Manly Wade Wellman, Kurt Vonnegut, Edward Ormondroyd, Philip K. Dick, Ernest Callenbach, Carl Sagan, Robert Silverberg, Lois Lowry, Margaret Atwood, Michael Crichton, Stephen King, Christopher Priest, George R. R. Martin, William Gibson, Douglas Adams, Robert Zemeckis, James Cameron, Cornelia Funke, Audrey Niffenegger, Suzanne Collins, Cassandra Clare, Veronica Roth

* A detailed list of authors + works will be presented in the first classes in each semester.

IV. Conclusions:

1. **Paradigm shifting/recovering/preserving processes:** the case for a Science of the Pendulum of History: discreet mechanisms of change/recovery/preservation in worldviews (masks) from Antiquity (geocentrism: Flat Earth, Hollow Earth), through the Renaissance (geocentrism-heliocentrism), the Enlightenment, the Romantic, and up to the Modern and Post(post)modern/Electric-Computer Age (**Schrödinger, Heisenberg, Koestler, Ghyka, Cramer**)
2. Understanding literary phenomena through the lens of science & technology: literature-and-science vs literature-and-technology, and the question of discovery as unearthing-of-hidden-analogies (**Bronowski; de Broglie**) – the mental experiment (**Tesla**)
3. Instead of a conclusion: literature in the “**Electrical Age**” of **Tesla** – the **Rise of the Digital Age**: new scientific and new literary paradigms growing out of the “**Quantum Age**” of **Faraday, Maxwell, Planck, Heisenberg and Schrödinger**. **Prigogine’s** and **Mandelbrot’s** latest contributions. From myth to electricity, quarks, the time arrow, deep time, and fractals.

NOTARE ȘI CONDIȚII DE EXAMEN (VALABIL PENTRU AMBELE SEMESTRE)

Semestrul I: 1 eseu, 4 autori, 4 opere: minimum 2 autori americani, minimum 2 opere fundamentale (romane) + Mini-quiz (1-2 pagini)

Semestrul II: 1 eseu, 4 autori (nu neapărat americani), 4 opere, minimum 2 opere fundamentale (romane) + Mini-quiz (1-2 pagini)

Regimul citatelor din operele ficționale: Semestrul I + II: minimum 3 citate din fiecare operă ficțională (total: 4x3 = minimum 12 citate de ficțiune)

Regimul citatelor din sursele critice: Semestrul I + II: minimum 2 citate din cele cel puțin 5 surse critice din Bibliografia Minimală de Examen (inclusiv sursa critică obligatorie) (total: 5x2 = minimum 10 citate din sursele critice)

*** Pentru studenții prezenți pe ambele semestre: nu pot repeta operele; pot repeta autorul, dar cu altă operă

*** Pentru studenții prezenți pe ambele semestre: Mini-quiz-ul se susține doar o singură dată și este luat în calcul la notă în regim de bonus (dacă a obținut minimum nota 8 la examen) doar o singură dată (în semestrul în care l-a susținut)

1. **100 % din notă*: eseu scris** – (eseu academic de 2000 de cuvinte, dintre care minimum 75% cuvinte proprii, nu citate) 4 opere de 4 autori din Lista de Autori și Opere†. Semestrul I: 4 opere de 4 autori, cu minimum 2 autori americani din Lista de Autori și Opere; Semestrul II: 4 opere de 4 autori, nu neapărat autori americani – analiză comparativă. Teme eseu: 1) „Literatură și știință/tehnologie”; 2) „Invenție și Descoperire”; 3) „Schimbare de paradigmă”; 4) „Haos vs. Complexitate”; 5) „Viziune asupra lumii ca mască”; 6) „Războiul paradigmelor”; 7) „Recuperare de paradigmă”; 8) „Conservare de paradigmă”; 9) „Călătoria în timp”; 10) „Timp și spațiu ca reprezentări / percepții”.

***Mini-quiz (minimum nota 5): prezentat oral în regim seminar (bonus) – bonusul este luat în calcul o singură dată și numai dacă a obținut minimum nota 8 la examen (eseu scris).**

*** Valabil pentru eseu: e necesară o ANALIZĂ COMPARATIVĂ, sprijinită de citate exemplificative, documentare (citate, maximum 25% din compoziția eseului), din operele primare explorate (NU sînt acceptate eseurile care nu respectă acest principiu documentar: *citatul exemplificativ*, minimum 3 citate din fiecare operă ficțională studiată, minimum 2 citate din fiecare sursă critică folosită, inclusiv sursa critică obligatorie): textele explorate împreună comparativ, nu separat (NU se prezintă întîi un autor/operă, apoi alta).

*** O operă poate fi aleasă de mai mulți studenți, dar fiecare eseu va avea o **combinație unică de patru opere**: doi studenți nu pot avea o aceeași combinație de **patru opere**.

*** Va fi folosită ca grilă interpretativă aparatul critic prezentat la curs (minimum sursa critică obligatorie + patru surse critice la alegere din Bibliografia Minimală de Examen). Minimum cîte 2 citate din fiecare sursă critică.

*** Eseul = predat pe email (către mihaiastroe@yahoo.com), cu fonturi 14 TNR (inclusiv citatele vor fi culese cu fonturi drepte, nu italice, TNR 14 și INDENTATE ca mai jos), peste tot spațiere la un singur rînd, Justified.

MODEL DE CITARE PENTRU ESEU:

In the proto-Particle, there was thus “absolute Unity” and simultaneously “infinite divisibility” (Poe 1848: 31). Poe stresses that the act of creation was punctual; after it, there was a discontinuity in the creative activity. In the proto-Particle, there was thus “absolute Unity” and simultaneously “infinite divisibility” (Poe 1848: 31). Poe stresses that the act of creation was punctual; after it, there was a discontinuity in the creative activity:

There could have been no r action had the act been infinitely continued. So long as the act lasted, no r action, of course, could commence; in other words, no gravitation could take place – for we have considered the one as but the manifestation of the other. (Poe 1848: 90)

In the primordial Particle, there was thus “absolute Unity” and simultaneously “infinite divisibility” (Poe 1848: 31). This is one reason why the Particle has not been completely exhausted by diffusion in Space.

There could have been no r action had the act been infinitely continued. So long as the act lasted, no r action, of course, could commence; in other words, no gravitation could take place – for we have considered the one as but the manifestation of the other. (Poe 1848: 90)

In the proto-Particle, there was thus “absolute Unity” and simultaneously “infinite divisibility” (Poe 1848: 31). Poe stresses that the act of creation was punctual; after it, there was a discontinuity in the creative activity. In the proto-Particle, there was thus “absolute Unity” and simultaneously “infinite divisibility” (Poe 1848: 31). Poe stresses that the act of creation was punctual; after it, there was a discontinuity in the creative activity.

There could have been no r action had the act been infinitely continued. So long as the act lasted, no r action, of course, could commence; in other words, no gravitation could take place – for we have considered the one as but the manifestation of the other. (Poe 1848: 90)

Model de Bibliography

Poe EA (1848) *Eureka: a prose poem*. New York, NY: Geo. P. Putnam.

Sova DB (2007) *Critical companion to Edgar Allan Poe: a literary reference to his life and work*. New York, NY: Facts on File.

Tapscott SJ (1978) Leaves of myself: Whitman’s Egypt in *Song of myself*. *American Literature* 50(1): 49–73.